«Қазақстан Республикасы азаматтарының еңбек құқықтарын сотпен қорғау» атты тақырыптағы «6D030100 - Құқықтану» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесіне іздену үшін ұсынылған Тасыбаева Сауле Кенесбаевнаның диссертациясына берілген ресми пікір білдіруші «Q» University Академиялық құқық мектебінің басшысы, заң ғылымдарының кандидаты, профессор Апахаев Нурлан Жилкайдарович

СЫН-ПІКІРІ

№ п/п	Критерийлер	Критерийлерге сәйкестігі (жауап нұсқаларының бірін атап өту керек)	Ресми сын-пікір берушінің ұстанымын негіздеуі
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымды дамытудың басым бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі: 1) диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірін көрсету); 2) диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауын көрсету); 3) диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету) келеді.	Диссертациялық жұмыс азаматтардың еңбек құқықтарын сотпен қорғауды халықаралық жүзе және ұлттық тәжірибеде қарай отырып, бағдарламалық құжаттарда баяндалған мемлекеттік саясаттың негізгі басымдықтарына сәйкес орындалған. Қазақстан Республикасы азаматтарының еңбек құқықтарын сотпен қорғау, олардың құқықтық реттелуі стратегиялық құжаттарда, сол сияқты Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 17 маусым 2024 жылғы «Еңбек дауларын шешу кезінде соттардың еңбек заңнамасын қолдануының кейбір мәселелері туралы сот практикасы туралы» қорытуында, ҚР Президентінің Жолдауларында, Құқықтық саясат тұжырымдамаларында өз жалғасын тапты.
2	Ғылым үшін маңыздылығы	Жұмыс ғылымға айтарлықтай үлес **қосады**/қоспайды және оның маңыздылығы жақсы ашылған/ашылмаған	Диссертацияның маңыздылығы азаматтардың еңбек құқықтарын сотпен қорғау мәселелерін қарастырып, теориялық және практикалық шешімдер ұсыну қажеттілігінен көрініс табады. Зерттеудің ғылыми жаңалықтары отандық заң ғылымында айтарлықтай үлес қосады. Диссертация Қазақстан Республикасының еңбек құқығын ғылыми тұрғыдан дамытуға үлкен үлес қосып, осы бағыттардағы зерттеулерді

Scanned with CamScanner

			тереңдетуге ықпал етеді.
3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) **жоғары;** 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған	Диссертациялық жұмысты өзі жазу деңгейі жоғары деп бағаланады. Жазу тілі нақты, түсінікті, құқықтық тұрғыда сауатты орындалған. Диссертациялық жұмыс оқырмандарға жақсы әсер қалдырады.
4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 диссертацияның өзектілігінің негізділігі: 1) **негізделген;** 2) ішінара негізделген; 3) негізделмеген.	Диссертациялық жұмыс жаңа ғылыми негізделген нәтижелерді қамтитын ғылыми жетілдірілген жұмыс болып табылады. Алынған нәтижелерді жалпы бағалау олардың негізділігі мен объективтілігіне күмән тудырмайды. Зерттеудің ғылыми негәіздемесі жұмыстың отандық заң ғылымын кешенді зерттеудің алғашқы талпыныстарының бірі болып табылатындығында.
		4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды 1) **айқындайды;** 2) жартылай айқындайды; 3) айқындамайды	Диссертация мазмұны жоспармен үйлесім тапқан. Диссертацияны оқып талдау барысында зерттеудің мазмұны тақырыпты нақты айқындайды.
		4.3 Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: 1) **сәйкес келеді;** 2) ішінара сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді	Диссертацияның мақсаты мен міндеттері тақырыпқа толық сәйкес келеді, себебі олар зерттеудің негізгі бағыттарын және нәтижелерін айқындады. Мақсат тақырыптағы мәселені шешу жолдарын көрсетуге бағытталған, міндеттер осы мақсатқа жету үшін қажетті қадамдарды сипаттаған. Осылайша, диссертациялық жұмыстың мақсаты мен міндеттері тақырыпқа толық сәйкес келеді, бұл жұмыстың ғылыми құндылығын арттырады.
		4.4 Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылымы логикалық тұрғыдан өзара байланысты: 1) **толық байланысқан;** 2) ішінара байланысқан; 3) байланыс жоқ	Диссертациялық жұмыстың барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық жүеге негізделе отырып, кезектіліпен баяндалуымен расталады. диссертациялық жұмыстың мақсаты мен міндеттері тақырыпқа толық сәйкес келеді, бұл жұмыстың ғылыми құндылығын арттырады.
		4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелді және белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған:	Диссертацияда автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелді түрде негізделіп, ғылыми тұрғыдан қарастырылған. Сонымен қатар, ұсынылған шешімдер бұрынғы немесе белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған. Бұл сыни талдау зерттеудің ғылыми сапасын

Scanned with CamScanner

		1) сыни талдау бар; 2) талдау ішінара; 3) талдау өз пікірі емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген	арттырып, автордың ұсыныстарының тиімділігін, олардың жаңашылдығын және практикалық маңыздылығын көрсеткен. Диссертациялық жұмыста автор отандық және шетелдік ғалымдардың еңбектерін сыни тұрғыдан талдайды.
5	Ғылыми жаңашылдық принципі	5.1 Ғылыми нәтижелер мен ережелер жаңа ма? **1) толығымен жаңа;** 2) ішінара жаңа (25% -75% жаңа); 3) жаңа емес (25% - дан азы жаңа)	Автор бірнеше жаңа авторлық анықтамалар берген, бұл зерттеудің жаңашылдығын және оның ғылыми қауымдастыққа қосқан үлесін көрсетеді. Мұндай анықтамалар тек теориялық тұжырымдар мен қағидаттар ғана емес, сонымен қатар нақты тәжірибелік бағыттар мен құқықтық қатынастарды тереңірек түсінуге мүмкіндік берген. Мысалы, автор «азаматтардың еңбек құқықтарын қорғау», «ұжымдық еңбек дауы», «жеке еңбек дауы», «қызметтік дау» сияқты ұғымдардың құқықтық табиғатын терең теориялық тұрғыдан зерттеп, еңбек дауларын шешудің тиімді процессуалдық-құқықтық механизмін қалыптастыруға бағытталған бірқатар ұсыныстар берілді.
		5.2 Диссертацияның тұжырымдарының жаңалығы? **1) толығымен жаңа;** 2) ішінара жаңа (25% -75% жаңа); 3) жаңа емес (25% - дан азы жаңа)	Диссертацияның қорытындылары толығымен жаңа болып табылады
		5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдерінің жаңалығы және негізділігі: **1) толығымен жаңа;** 2) ішінара жаңа (25% -75% жаңа); 3) жаңа емес (25% - дан азы жаңа)	Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері толығымен жаңа және негізделген.
6	Тұжырымдардың негізділігі	Барлық жаңа тұжырымдар ғылыми тұрғыдан маңызды дәлелдерге **негізделген** / негізделмеген немесе жеткілікті түрде негізделген (qualitative research және өнер және гуманитарлық ғылымдар бойынша дайындық бағыттары үшін).	Автор диссертацияда ұсынған барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген. Диссертациялық зерттеудің нәтижелері шетелдік және отандық ғылыми басылымдардағы 6 ғылыми мақалада, оның ішінде Scopus базасындағы халықаралық рецензияланатын журналда, ҚР Ғылым және жоғары білім Министрлігінің Білім және ғылым саласындағы бақылау комитетімен ұсынылған ғылыми басылымдарда және халықаралық конференция жинақтарында жарияланған.

Scanned with CamScanner

7	Қорғауға шығарылатын негізгі тұжырымдар	Әрбір тұжырым бойынша келесі сұрақтарға жеке –жеке жауап беру қажет: 7.1 Тұжырым дәлелденген бе? **1) дәлелденген;** 2) дәлелдене түскен; 3) дәлелдене түспеген; 4) дәлелденбеген 7.2 Тривиальды ма? 1) Иә; 2) жоқ 7.3 Жаңа ма? 1) иә; 2) жоқ 7.4 Қолданылу деңгейі; 1) тар; 2) орташа; 3) кең. 7.4 Мақалада дәлелденген бе? 1) Иә 2) жоқ	Қорғауға шығарылатын тұжырымдар: 1. «Азаматтардың еңбек құқықтарын қорғау - бұл еңбек туралы заңнаманың сақталуын қамтамасыз етуге және азаматтардың бұзылған еңбек құқықтарын қалпына келтіруге бағытталған шаралар кешені». «Жеке еңбек дауы», «Ұжымдық еңбек дауы», «Қызметтік дау» ұғымдарының құқықтық табиғаты терең зерттеліп, авторлық өзіндік анықтамалары көрініс тапқан. Бұл ғылыми тұжырым отандық ғылымның осы бағытын дамытуға елеулі үлес қосады. 7.1 Тұжырым дәлелденген бе? Иә, дәлелденген, себебі азаматтардың еңбек құқықтарына қатысты өзіндік анықтамасы беріліп отыр. 7.2 Тривиальды ма? 2) жоқ 7.3 Жаңа ма? Ия, жаңа, Диссертант құқықтық қатынастардың негізгі белгілерін тұтастай кеңінен талдап көрсеткен. 7.4 қолдану деңгейі: 3) кең 7.5 Мақалада дәлелденген бе? Иә, жарияланған ғылыми мақалада дәлелденген: С.К. Тасыбаева., Р.Н. Тасыбаев. «Қазақстан Республикасында азаматтардың еңбек құқықтарын қорғауды Конституциялық-құқықтық негіздері». Материалы международной научно-практической онлайн - конференции на тему: «Государственная независимость Республики Разахстан: истоки, современное состояние, вызовы», посвящённой 30-летию государственной независимости Республики Казахстан 11 ноября 2021 г. - С. 369- 377.
			7.1 Тұжырым дәлелденген бе? 1) дәлелденген; 7.2 Тривиальды ма? 2) жоқ 7.3 Жаңа ма? 1) иә; 7.4 Қолдану деңгейі: 2) кең;

Scanned with CamScanner

			7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) Иә, жарияланған ғылыми мақалаларда дәлелденген: С.К. Тасыбаева., А.А. Амангелді. «Жеке еңбек дауларын қарастырудың тәртібі». Вестник Института Законодательства и правовой информации РК №1 (76)-2024. 130-141 бет. 3. Диссертациялық жұмыста, азаматтардың еңбек еңбек құқықтарына қатысты заңнаманың қалыптасуы және даму тарихына шолу жасалып, еңбек қатынастары саласына қатысты Қазақстан Республикасының құқықтық актілерін реформалау тарихы кезеңдерге бөлініп қарастырылды; 7.1 Тұжырым дәлелденген бе? 2) дәлелденген; 7.2 Тривиальды ма? 2) жоқ 7.3 Жаңа ма? 1) Иә 7.4 қолдану деңгейі: 3) кең; 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) Иә, жарияланған мақалада дәлелденген: С.К. Тасыбаева., Р.Н. Тасыбаев. «Сотпен қорғау – азаматтардың еңбек құқықтарын қорғаудың нысаны ретінде». Материалы международной научно-практической онлайн конференции на тему: «Наследие Д.А.Кунаева в развитии Республики Казахстан как демократического, правового, социального государства», посвященная 110- летию со дня рождения Динмухамеда Ахмедовича Кунаева, 11 февраля 2022 г. – С. 256-262.
			4. Азаматтардың еңбек құқықтарын қорғау және олардың сотқа жүгіну құқығы, еңбек құқықтарын қорғаудың тәсілдері жан-жақты зерттелді; азаматтардың еңбек құқықтарын сот арқылы қорғаудың тиімділігін арттыру және сот органдарының өкілеттіктерін кеңейтуге қатысты ұсыныстар берілді; еңбек дауларын сотқа дейінгі шешу тәртібі, оның ішінде еңбек құқықтарын қорғаудың соттан тыс және сот арқылы қорғау тәсілдері зерделенді;. 7.1 Тұжырым дәлелденген бе?

Scanned with CamScanner

			1) дәлелденген; 7.2 Тривиальды ма? 2) жоқ 7.3 Жаңа ма? 1) Иә; 7.4 Қолдану деңгейі: 3) кең 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) Иә. С.К. Тасыбаева. Қазақстан Республикасындағы нарықтық қатынастар жағдайында жұмыскерлердің еңбек құқықтарын қорғаудың кейбір құқықтық мәселелері // ISSN 2218-2098. Қазақстан Республикасы ІІМ Алматы Академиясының ғылыми еңбектері. – 2021. - №2 (96). –22-30 беттер.
			5. «ұжымдық еңбек дауы» және «жеке еңбек дауы» ұғымына авторлық анықтама берілген. 7.1 Тұжырым дәлелденген бе? 1) дәлелденген; 7.2 Тривиальды ма? 2) жоқ 7.3 Жаңа ма? 1) Иә; 7.4 Қолдану деңгейі: 2) орташа 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) Иә, жарияланған ғылыми мақалаларда дәлелденген: С.К. Тасыбаева. «Current issues of resolving individual labor disputes» // ISSN 1563-0366, eISSN 2617-8362. https://bulletin-law.kaznu.kz. Заң сериясы. №2 (102). 2022 –80-86 р. 6. Жұмыста еңбек дауларын сотпен қараудағы шет мемлекеттердің тәжірибесі талданған. 7.1 Тұжырым дәлелденген бе? 1) дәлелденген; 7.2 Тривиальды ма? 2) жоқ

Scanned with CamScanner

			7.3 Жаңа ма? 1) Иә; 7.4 Қолдану деңгейі: 2) орташа 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) Иә, жарияланған ғылыми мақалаларда дәлелденген: S. Tassybayeva., K. Adilova., Zh. Omirali., B. Ilyassova., K. Aitkhozhin. «Labor disputes in international practice: Examples from Poland, Germany, and the USA» P. 231-259. DOI: 10.52028/rbadr.v7.i13.ART12.KUN.
8	Дәйектілік принципі Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі	8.1 Әдістемені таңдау-негізделген немесе әдістеме жеткілікті егжей-тегжейлі сипатталған: **1) Иә;** 2) жоқ	Диссертацияда авторға қажетті теориялық және құқықтық алғышарттар қолданылған. Жұмыста формальды-логикалық, тарихи, жүйелік, статистикалық, салыстырмалы және нақты әлеуметтік зерттеу әдістері таңдалған.
		8.2 Диссертациялық жұмыстың нәтижелері ғылыми зерттеулердің заманауи әдістерін және компьютерлік технологияларды қолдана отырып деректерді өңдеу және түсіндіру әдістерін қолдана отырып алынды: 1) **Иә;** 2) жоқ	Жеке ғылыми әдіс ретінде тарихи, салыстырмалы, жүйелілік-құрылымдық, формальды-логикалық әдістер қолданылған. Бұл әдістер Азаматтардың еңбек құқықтарын сотпен қорғау мәселелерін толықтай зерттеуге мүмкіндік береді.
		8.3 Теориялық тұжырымдар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеумен дәлелденді және расталды (педагогикалық ғылымдар бойынша дайындық бағыттары үшін Нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденді); 1) **Иә;** 2) жоқ	Диссертацияда ұсынылған теориялық тұжырымдар, модельдер, анықталған қатынастар мен заңдылықтар мұқият дәлелденіп, эксперименттік зерттеулермен расталады. Алынған нәтижелер қорытындылардың сенімділігі мен ғылыми негізілігінің жоғары дәрежесін көрсетеді.
		8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге	Маңызды мәліметтер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге, статистикалық деректерге сілтемелермен расталған.

Scanned with CamScanner

		сілтемелермен **расталған** / ішінара расталған / расталмаған.	
		8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолу үшін **жеткілікті**/жеткіліксіз	Диссертациялық жұмыста пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолу жасау үшін жеткілікті. Диссертацияны жазу барысында автор 182 ғылыми әдебиеттерді пайдаланды.
9	Тәжірибелік құндылық қағидасы	9.1 Диссертацияның теориялық маңызы: **1) бар;** 2) жоқ,	Диссертацияның теориялық маңызы зерттеу тақырыбының ғылыми тұрғыдан терең түсінілуін қамтамасыз етеді. Бұл жұмыста азаматтардың еңбек құқықтарын сотпен қорғау мәселелері жан-жақты зерттеліп, жаңа теориялық тұжырымдар мен анықтамалар ұсынылған. Зерттеудің қол жеткізген негізгі ғылыми нәтижелерін жоғарғы заң оқу орындарында жер, еңбек құқығы пәндерінен дәрістер жүргізуде пайдалануға болады. Осы бағыттағы оқулықтар мен оқу құралдарын әзірлеуде таптырмас ғылыми зерттеу болып табылады.
		9.2 Диссертацияның тәжірибелік маңызы бар және алынған нәтижелерді тәжірибеде қолдану ықтималдығы жоғары: **1) Иә;** 2) жоқ,	Диссертацияда қамтылған азаматтардың еңбек құқықтарын сотпен қорғауды құқықтық реттеу құқықтық тұжырымдамаларды және ұсыныстарды өзгертулер мен толықтырулар енгізу кезінде заң шығармашылық қызметінде пайдалануға болатынында, НҚА жобаларын әзірлеуде қолдануға бағытталған.
		9.3 Тұжырымдар тәжірибе үшін жаңа болып саналады ма? 1) **толығымен жаңа;** 2) ішінара жаңа (25% -75% жаңа); 3) жаңа емес (25% - дан азы жаңа),	Диссертациялық жұмыстың негізгі тұжырымдары тәжірибе үшін толығымен жаңа болып табылады. Себебі, диссертация бойынша қол жеткізілген қорытындылар мен тұжырымдар тиісті құқық саласы бойынша алғаш рет анықталған ұсыныстар болып табылады.
10	Жұмыстың талапқа сай жазылу және рәсімделу сапасы	Академиялық жазу сапасы **1)жоғары;** 2)орташа; 3)орташадан төмен; 4)төмен	Диссертациялық жұмыс академиялық жазу сапасының жоғары. Оны тараулардың логикалық тұрғыдағы байланысы, пікірлерді дәлелді деректер арқылы келтірілгендігі, жазу дағдылары, толықтығы, нақтылылығымен айқындалады.
11.	Диссертацияға ескертулер		Диссертациялық жұмысын рәсімдеу барысында аздаған ескертулер бар. Автормен ұсынылған құқықтық тұжырымдар мен мен ұсыныстарды нақты іске асыруға бағытталған практикалық қадамдарды егжей-тегжейлі түсіндірсе, зерттеудің қолданбалы маңызы әлдеқайда күшейер еді. Жұмыста азаматтардың еңбек

Scanned with CamScanner

			құқықтарын сот тәртібімен қараудың цифрлық трансформациясын, яғни электрондық сот жүйесінің ерекшеліктерін кеңінен қарастыру қажет еді. Десе де, бұл айтылғандар жұмыстың акадмиялық жазу сапасын және диссертацияның мазмұнын, құндылығын еш төмендетпейді. Жалпы көрсетілген ескерту ұсыну сипатқа ие және жұмысты оң жақты қабылдауға еш әсер етпейді.
12.	Докторант мақалаларының зерттеу тақырыбы бойынша ғылыми деңгейі (диссертация мақалалар сериясы нысанында қорғалған жағдайда ресми рецензенттер докторанттың зерттеу тақырыбы бойынша әр мақаласының ғылыми деңгейін зерделейді).		Диссертацияның негізгі ережелері мен қорытындылары, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің жекелеген нәтижелері шетелдік және отандық ғылыми басылымдардағы 6 ғылыми мақалада, оның ішінде Scopus базасындағы халықаралық рецензияланатын журналда, ҚР Ғылым және жоғары білім Министрлігінің Білім және ғылым саласындағы бақылау комитетімен ұсынылған ғылыми басылымдарда және халықаралық конференция жинақтарында жарияланды. Жарияланған мақалалардың барлығы да жоғары деңгейде зерттелген ғылыми еңбек болып табылады.
13.	Ресми рецензенттің шешімі (осы Үлгі ереженің 28-тармағына сәйкес)		«Қазақстан Республикасы азаматтарының еңбек құқықтарын сотпен қорғау» атты тақырыптағы «6D030100-Құқықтану» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесіне іздену үшін ұсынылған Тасыбаева Сауле Кенесбаевнаның диссертациялық жұмысы ғылыми жұмыстарға қойылатын барлық талаптарға сәйкес келеді және диссертациялық зерттеудегі қорытындылар мен ұсыныстар теориялық және тәжірибелік негізді болып табылады. Жұмыс жоғары деңгейде жазылған. Диссертациялық жұмыс «Дәрежелерді беру қағидаларын бекіту туралы» бұйырығының талаптарына сай Тасыбаева Сауле Кенесбаевнаның диссертациялық жұмысы «6D030100-Құқықтану» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға толық лайық деп санаймын.

Ресми пікір білдіруші:
«Q» University
Академиялық құқық мектебінің басшысы,
заң ғылымдарының кандидаты, профессор **Апахаев Н.Ж.**

Scanned with CamScanner